

Srbijanska Propaganda o Srebrenici: "Siroče na Majčinom Grobu"



БОЛНО ПОДСЕЋАЊЕ

НАЈВЕЋЕ жртве ратова су деца. Тако је и у овом, најновијем, у којем српски народ поново брани свој голи опстанак. Слика која је пре годину и по дана обишла свет, са гробља код Склана, на којој овај дечак – сироче очајава над гробом оца, мајке и остале родбине коју су у офанзивни побили муслимани, и даље потреса све који знају шта је дечја патња. Дечака са слике у међувремену усвојила је једна породица из Зворника, и сада је он ученик прве године средње војне школе.

Урош Предић "Сироче на мајчином гробу"



Beogradski dnevni list iskoristio je sliku "Siroče na majčinom grobu", koju je 1888. godine naslikao srpski slikar Uroš Predić, kako bi konstruirao priču o "dječaku sa groblja kod Skelana, čije roditelje su ubili muslimani" iz Srebrenice.

Daniel Toljaga
13. februara 2012.

Ni Joseph Goebbels ne bi ostao ravnodušan silnim izmšljotinama i propagandnim aktivnostima kojima je beogradsko i paljansko rukovodstvo trovalo Srbe za vrijeme stvaranja Republike Srpske. Počevši od izmišljotina da je Naser Orić pobio 3.500 Srba oko Srebrenice, da su Bošnjaci u opkoljenom Sarajevu hranili lavove u Zoološkom vrtu srpskom djecom, da su Bošnjaci sami sebe granatirali u Sarajevu kako bi optužili Srbe, pa sve do zloupotrebe nauke i umjetnosti i negiranja sistematske kampanje etničkog čišćenja, ova vrsta prljave ratne propagande podsticala je široke slojeve srpskog stanovništva da putem ksenofobije, bošnjakofobije, islamofobije i drugih oblika netrpeljivosti, predrasuda i morbidne mržnje, opravdavaju i učestvuju u teškim ratnim zločinima koji su kulminirali genocidom.

“Genetički Deformiran Materijal”

Mada srpski narod nije ni bolji ni lošiji od ijednog drugog, utjecaj radikalne ultra-nacionalističke propagande u srbijanskim medijima, potom islamofobična učenja Srpske pravoslavne crkve, te neobjektivna i emocionalno nastrojena interpretacija istorije, dovela je do toga da veliki broj Srba smatraju nesrbe koji žive u njihovom okruženju inferiornim. Utjecajem mitova i predrasuda, većina Srba i danas gledaju na Bošnjake kao ‘poturčene Srbe’. Rezultat ovakvog razmišljanja je indoktrinacija djece u srpskim školama putem pseudo-historijskih argumenata o srpskoj etničkoj ‘superiornosti’ (npr .

da je Bosna historijski ‘srpska zemlja’ i da su Srbi katastarski posjedovali 64 posto BiH prije rata), vječnoj ‘nevinosti’ (Srbi su u svim periodima historije bili pravednici i žrtve, ali nikada zločinci) i ‘rasnoj’ čistoći (muslimanski živalj smatraju doseljenicima ili izdajicama koje su ostavile časni krst za komad pogače). Naučni mozgovi Republike Srpske, poput nekadašnje profesorice biologije Biljane Plavšić, uvjeravali su srpsku javnost da Bošnjaci nisu ljudska bića, nego genetski defekti. Tako Prof. Plavšić objašnjava:

“Istina je da su muslimani ustvari poturčeni Srbi. Ali oni su genetički deformiran materijal i prihvatili su Islam. Sada sa svakom novom generacijom ta deformacija postiže sve veću i veću koncentraciju i postaje sve gora i gora, i počinje da oblikuje potpuno novi način ponašanja i razmišljanja, svojstven samo njima i ukorijenjen duboko u njihovim genima.”^{1,2}

Posljedicom ovakvih pogleda na svijet, Srbi su 90-tih godina dali svesrdnu podršku stvaranju projekta baziranog na rasizmu – tj. etnički čiste ‘srpske države’ u kojoj su mogli živjeti samo Srbi.

Da li je RS Genocidna Tvorevina?

Republika Srpska je sve do potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma (1995) bila ilegalna tvorevina. Ova samoproglašena ‘para-država’ stvarana je putem onoga što je vođa srpske vojske, Gen. Ratko Mladić, opisao kao **Genocid**. U transkriptu sa “16. sjednice skupštine” bosanskih Srba u maju 1992 godine, na

konstataciju da BiH treba “očistiti” od Bošnjaka kako bi se stvorila nova ‘srpska država’, Mladić je svjesno upozorio:

*“Prema tome mi ne možemo očistiti niti možemo imati rešeto da prosijemo da ostanu Srbi ili propadnu Srbi, a ostali da odu. Pa to je ... to neće ... ja ne znam kako će gospodin Krajišnik i gospodin Karadžić objasniti svijetu. **To je, ljudi, Genocid.** Mi moramo da pozovemo svakog čovjeka, koji je čelom poljubio ove prostore i teritoriju države koju hoćemo da napravimo. I njima je mjesto sa nama i pored nas.”*³

“Usporeni Proces Genocida”

Opština Srebrenica, inače smještena na samoj granici sa Srbijom, svojom geografskom lokacijom preventirala je povezanost ‘srpskih teritorija’ istočne Hercegovine, preko većinski Bošnjacima naseljenih teritorija istočne Bosne, sa Semberijom i koridorom preko Bosanske Posavine sa Banjalučkom krajinom i tadašnjom ‘Republikom Srpskom Krajinom’ u Hrvatskoj.

Snage Gen. Mladića i lokalnih četnika, prvenstveno iz Kravica, počeli su terorirati Bošnjake Srebrenice još aprila 1992 godine. U prvim mjesecima rata, ovaj teror je progresivno uzimao maha paljenjima bošnjačkih sela, protjerivanjem većinskog bošnjačkog stanovništva, brutalnim silovanjima i masovnim ubistvima na hiljade Bošnjaka ove regije srednjeg Podrinja.⁴ Venecuelanski ambasador Diego Arria je aprila 1993. godine inicirao posjetu izaslanstva Vijeća sigurnosti UN-a opkoljenoj Srebrenici. Zajedno sa izaslanicima Ruske Federacije,

Francuske, Mađarske, Novog Zelanda i Pakistana, misija UN-a je u svom izvještaju Vijeću sigurnosti 30. aprila 1993, situaciju u enklavi opisala kao “usporeni process genocida”:

“Iako je Rezolucijom Vijeća sigurnosti 819 (1993) grad Srebrenica proglašen sigurnosnom zonom, stvarna situacija očito ne odgovara niti duhu, niti namjeri rezolucije. Srpske snage oko Srebrenice izgleda da nisu spremne da se povuku. Naprotiv, one su danas veće nego kad rezolucija bila usvojena.... Srebrenica je danas ekvivalentna otvorenom zatvoru u kojem njegovi građani lutaju okolo, kontrolirani i terorizirani sve većom prisutnošću srpskih tenkova i drugog teškog oružja u njenoj neposrednoj okolini... Tijekom sastanka misije u Srebrenici, predstavnik Međunarodnog odbora Crvenog križa nas je obavijestio da Srbi ne dozvoljavaju ulazak kirurga u grad, sto predstavlja direktno kršenje međunarodnog humanitarnog prava... Ova akcija, zajedno sa rezanjem opskrbe vodom i strujom, su stavile na snagu usporeni proces genocida.” ⁵

U prva tri mjeseca napada na Srebrenicu i okolne opštine (od aprila do juna 1992), uništeno je 296 bošnjačko-muslimanskih sela, a pobijeno najmanje 3.166 Bošnjaka, uključujući žene, djecu i starce. Najgnusniji ratni zločin tijekom opsade Srebrenice desio se 12. aprila 1993., kada je baražom artiljerijskih napada na Srebrenicu Vojska RS pogodila nogometno igralište Osnovne škole na kojem se nalazio veći broj izbjegličke djeca. Prema svjedočenju Seada Bekrića u ovom napadu je izmasakrirano 62, a ranjeno preko 100 bošnjačke djece i omladine. ⁶

RS – Udruženi Zločinački Poduhvat

Proces stvaranja Republike Srpske međunarodni sudovi su opisali kao udruženi zločinački poduhvat u kojem su učestvovali vođe srpskog naroda u BiH. Mobilizacija Srba za rat vršena je putem rasističke propagande kojom su Bošnjaci sistematski ocrnjivani u srpskim sredstvima informisanja. Primjera radi, prema izvještaju Prof. Renaud de La Brosse Haškom tribunalu,

“Risto Đogo, voditeljska zvezda TV Pale, bio je dakle propovjednik srpske superiornosti i muslimanske degenerisanosti – pri čemu su njegovi stalni napadi imali za cilj najgrublje vrijeđanje Bošnjaka kao nacionalne zajednice kao i, sa druge strane, da sve dijelove srpske javnosti navedu da posumnja u pripadnost Bošnjaka ljudskom rodu.”⁷

Prema podacima Istraživačko-dokumentacionog centra (IDC) iz Sarajeva, za ovaj zločinacki poduhvat 21.000 Srba je samovoljno dalo svoje živote u redovima Mladićeve vojske i dobrovoljaca pod kontrolom srbijanskih obavještajnih službi, dok je oko oko 4.000 srpskih civila izgubilo svoje živote.⁸ Treba napomenuti da su srpske vojne snage odgovorne za ubistva mnogih Srba tijekom rata u BiH. Primjera radi, Vojska Republike Srpske (VRS) je napadima iz snajpera i granatiranjem opkoljenih multietničkih gradova poput Sarajeva ubijala i Srbe koji su se nalazili u tim opkoljenim enklavama.

Propagandne aktivnosti udruženog zločinackog poduhvata donosile su i svoje krvave rezultate. Tako je udruženje “Žena-

žrtva rata”, dokumentiralo oko 25,000 slučajeva silovanih bošnjačko-muslimanskih žena i djevojčica (na listi su imena i 52 silovana muškarca i dječaka).⁹

Dok je na stotine hiljada Bošnjaka bilo terorizirano i mučeno u opkoljenim enklavama, najmanje 64.000 je izgubilo svoje živote samo zato što su nosili muslimanska imena: od toga 33.000 bošnjačkih civila i 31.000 slabo naoružanih vojnika, koji su pod embargom na uvoz oružja imali kroničan nedostatak municije za odbranu.¹⁰ Međutim, na hiljade Bošnjaka koji su podlegli od gladi ili zime u opkoljenim enklavama nisu uvršteni u brojke žrtava IDC-a, jer IDC podrazumijeva hladnoću i glad kao “indirektne” ljudske gubitke. Primjera radi, u zimu 1993 godine, oko 5000 Bošnjaka – od njih 2.000 djece – prijavljeno je da su umrli od gladi i zime u šest izolovanih enklava.¹¹

Kravica: I Žrtve Imaju Pravo na Otpor

Upravo te zime, 7. januara 1993., na pravoslavni Božić, Naser Orić je izveo kontra-napad na Kravicu – zloglasno vojničko uporište iz kojeg su srpske oružane snage počinile teške zločine nad Bošnjacima u prvim mjesecima rata.¹² Unatoč nastojanjima Srba da prikažu ovaj napad kao ratni zločin u kojem je navodno pobijeno na ‘stotine srpskih civila’, Haško tužilaštvo se nakon pregleda slučaja usaglasilo da goni Orića samo po tački paljenja ovog sela, od čega je Orić pravomoćno oslobođen.

IDC je ustvrdio da srpske tvrdnje o broju žrtava Kravice, kao i navodni broj od 3.500 srpskih žrtava pobijenih od strane snaga Nasera Orića, nemaju nikakve veze sa stvarnošću (ogromna

većina srpskih gubitaka iz opština oko Srebrenice bili su vojnici koji su izgubili živote na ratištima diljem BiH, posebice na borbenim linijama oko Majevice i Sarajeva, a još uvijek se vješto prikazuju kao žrtve Nasera Orića. Oni su poginuli u ostvarivanju udruženog zločinackog poduhvata, a našli su vječno počivalište na Vojničkom groblju u Bratuncu kod Srebrenice.). Prema zaključcima IDC-a, koji su verifikovani od međunarodnih demografskih eksperata pri evaluaciji baze podataka,

“Navodi da je broj srpskih žrtava u Bratuncu, u periodu između aprila 1992. i decembra 1995. godine, tri hiljade su očiti falsifikat. Istraživanje koje je IDC proveo najopsežnije je istraživanje provedeno u Bosni i Hercegovini nakon rata i dokazuje da je ukupan broj žrtava tri do devet puta manji od broja koji je Srbija i Crna Gora navela u svojoj argumentaciji u sporu sa BiH pred Međunarodnim sudom pravde u Haagu. Vjerovatno najočitija ilustracija uveličavanja broja žrtava je Kravica, srpsko selo u blizini Bratunca koje su snage Armije BiH napale na pravoslavni Božić, u jutro sedmog januara 1993. godine. Prvotni navodi da je taj napad za rezultat imao stotine civilnih žrtava su se pokazali lažnim. Uvid u originalnu dokumentaciju Vojske Republike Srpske, jasno pokazuje da je broj vojnih žrtava zapravo daleko veći od civilnih. Prema dokumentu pod naslovom ‘Ratni put Bratunačke brigade’ VRS-a broj ubijenih vojnika je 35, ranjenih 36, dok je broj civilnih žrtava 11.”^{13, 14}

Treba napomenuti da su pored 11 srpskih civilnih žrtava Kravice , još dodatno 2 civila na listi ubijenih, ali ne od strane

Orićevih snaga. Radi se o ratnom zločincu Negoslavu (Negi) Eriću, rođenom 1911 – koji je u Drugom svjetskom ratu zajedno sa svojim bratom Gojom (obadvoje iz Kravica) na-živo spalio 86 Bošnjaka u mjestu Sopotnik i Sedići. Prilikom pada Kravice, Negoslav je prvo ubio svoju ženu Kristinu, a potom sebe. Ovo je sve Haškom tribunalu potvrdio i njihov unuk Slaviša Erić na suđenju Oriću.¹⁵

Odgovarajući na novinarsko pitanje o tvrdnjama iz beogradskih izvora da je tokom rata u području Srebrenice bilo više od 3.500 srpskih žrtava, glasnogovornica Međunarodnog krivičnog suda u Haagu, Florence Hartmann, istakla je da te brojke “ne odgovaraju utvrđenim činjenicama.” Ona je pojasnila da je Haško tužilaštvo uvijek bilo “veoma pažljivo u korištenju termina ‘žrtve’.” U kontekstu krivične istrage, rekla je Hartmann, “vojnici i policajci koji su stradali u oružanim sukobima ne mogu se poistovjetiti sa žrtvama ratnih zločina kao što su, na primjer, masovne egzekucije.”¹⁶

Orićevi kontra-napadi na srpska sela nisu vršeni ni sa kakvim zločinačkim nagonima, niti radi osvete za ranije masakre nad Bošnjacima. Cilj Orićevih napada na Kravicu i ostala sela pod kontrolom Vojske RS prvenstveno su bili da se dođe do hrane kako bi stanovništvo preživjelo srpsku blokadu humanitarne pomoći. O ovome svjedoči i podatak da su glad i smrt postali toliko rasprostranjeni u Srebrenici da su američki saveznici 28. februara 1993., u “Operation Provide Promise”, počeli vazdušnom linijom dostavljati hranu izgladnjelom bošnjačkom stanovništvu u opkoljenim enklavama istočne Bosne.¹⁷

Imaginarno Siroče

Srpska ratna propaganda je, prema ekspertnom izvještaju Tužilaštva Haškog tribunala, bila bazirana na istim fundamentalnim principima kao i propaganda nacističke Njemačke. Tako Prof. de la Brosse objašnjava da,

“Korišćenje istorije i oživljavanje drevnih srpskih mitova u nacionalističke svrhe stvorice tada kontekst za organizovanje kulturno-političkih manifestacija sa ciljem mobilizacije srpskih masa. Nacistička propaganda je pokazala da mitovi imaju snažan kohezivni efekat na mase: upravo je mitovima, dakle pozivanjem na sile nesvjesnoga, na strah i stravu, na instinkt za moći ili na izgubljeno zajedništvo, propaganda koju je organizovao Goebbels uspjela da osvoji Njemce i stopi ih u kompaktnu masu. Srpski će režim upotrijebiti sličan recept: kako bi se zakalilo jedinstvo naroda, zvanična propaganda je crpjela na izvorima srpske mistike, mistike o narodu žrtvi i mučeniku prema kojem se istorija maćehinski ponijela, te mistike Velike Srbije nedeljive od pravoslavlja.”¹⁸

Pored svakodnevne diseminacije propagandnih poruka putem putem radio-televizijskih stanica, novinskih članaka i pseudo-stručnjaka poput Milivoja Ivaniševića – po zanimanju poljoprivrednika koji je još od devedesetih godina bio aktivan u pisanju Goebellsove istorije o Srebrenici – inače cjelokupnog fenomena koji Prof. de La Brosse opisuje “sistematska upotreba lažnih informacija, polu-informacija, te odsustvo medijskog pokrivanja određenih događaja”, **poseglo se i za krivotvorenjem umjetnosti.**¹⁹

Tako su Večernje Novosti 1994. godine krivotvorile remekdjelo Uroša Predića iz 1888. godine poznato kao “Siroče na majčinom grobu”, objašnjavajući da se radi o srpskom dječaku iz Skelana kod Srebrenice kojem su Bošnjaci pobili čitavu familju. Večernje Novosti su ovaj propagandni falsifikat popratili sa sljedećim tekstom:

“Najveće žrtve ratova su deca. Tako je i u ovom, najnovijem, u kojem srpski narod ponovo brani svoj goli opstanak. Slika koja je pre godinu i po dana obišla svet, sa groblja kod Skelana, na kojoj ovaj dečak – siroče očajava nad grobom oca, majke i ostale rodbine koju su u ofanzivi pobili muslimani, i dalje potresa sve koji znaju šta je dečja patnja. Dečaka sa slike u međuvremenu usvojila je jedna porodica iz Zvornika, i sada je on učenik prve godine srednje vojne škole.” ²⁰

Nije slučajnost da je “siroče” pronađeno baš u Skelanima – jednom od najvećih bošnjačkih sela u istočnoj Bosni, koje su srpske snage očistile od Bošnjaka polovinom aprila 1992. godine. Ovo mjesto je popisom stanovništva iz 1991. godine pripadalo opštini Srebrenica i brojalo je 1.123 stanovnika, od toga 950 Bošnjaka, 160 Srba, 7 Jugoslavena i 6 Ostalih. “Siroče” je trebalo prikazati srpskoj javnosti sliku o Bošnjacima kao ubicama Srba u selima oko Srebrenice.

Istovremeno, dok je srpska medijska mašinerija prikazivala kampanju etničkog čišćenja istočne Bosne i brutalnu opsadu Srebrenice kao odbranu od ‘Turaka’, bilo je neophondo da se srpskoj javnosti dostave i ‘uvjerljiviji’ dokazi o patnji srpske

nejači i ‘golorukog’ srpskog naroda oko Srebrenice. Stoga je “Siroče na majčinom grobu” korištenio za učvršćivanje mitova o navodnoj zloglasnosti komandanta odbrane Srebrenice, Nasera Orića, ali i farbanju srpske strane kao mučeničke žrtve koja je na ‘braniku’ hrišćastva od ‘Turaka’ ponovo branila Evropu od Islama. Međutim, cilj ove emocionalne propagande prvenstveno je bila mobilizacija i huškanje srpskog stanovništva na osvetu.

“Vehida Dedić”

Iste te godine (1994), pojavila se i priča, objavljena u britanskom listu “The Scotsman” — isklesana u propagandnom centru u Bratuncu — o navodnim silovanjima bošnjačkih djevojki u Srebrenici koje su provodili vojnici pod komandom Nasera Orića. Navodi se ime tkz. “Vehide Dedić” koja je navodno pobjegla iz opkoljene Srebrenice u Bratunac kod Srba. Ona je uz prisustvo jednog novinara, jednog naoružanog srpskog vojnika koji je bio njen “čuvar” i jednog beogradskog advokata dala iskaz da je bila silovana u Srebrenici.²¹

Autentičnost priče o “Vehidi Dedić” nikada nije verifikovana ni na međunarodnom sudu u Haagu, a ni na lokalnim sudovima u Bosni i Hercegovini. Ono što znamo jeste da je bila **standardna praksa** srpske strane u ratu da prisiljavala bosnjačke zatvorenike na davanje i potpisivanje izjava pod prisilom.²² Primjera radi, dobro je poznat slučaj paraliziranog Bošnjaka Nurifa Memiševića iz sela Blječeva kod Bratunca nadomak Srebrenice, kojeg su srpske snage prisilile da potpiše “priznanje” kako su Bošnjaci zločinci. Od tada se Memiševiću izgubio svaki trag.²³

Poznat je i video zapis teško pretučenog Alije Selimagića, civila iz Bosanskog Broda, kojeg su srpske snage postavile ispred kamere da recitira ono što je od njega traženo da kaže. Pored toga, na stotine hiljada Bošnjaka bili su primorani da potpišu lažne izjave u kojima se ‘dobrovoljno’ odriču sve svoje imovine u korist Republike Srpske putem “Agencije za preseljenje stanovništva”. ^{24, 25}

Zaključak

Taj osjećaj teških predrasuda prema Bošnjacima – i generalno svemu što je islamsko – bilo je gorivo za genocidnu kampanju etničkog čišćenja, a to gorivo još uvijek se toči uz pomoć Srpske pravoslavne crkve i školskog sistema Srbije i Republike Srpske. Ove institucije nastavljaju indokrinaciju mladih generacija sa emotivnim prikrajanjem istorije, veličanjem (i rehabilitacijom) fašističkih četnickih kolaboratora (poput Draže Mihajlovića i Milana Nedića) i grubim preuveličavanjima brojeva srpskih žrtava genocida u Jasenovcu (američki Muzej Holokausta je srpsku brojku od 700.000 smanjio na brojku između 45.000 i 52.000 srpskih žrtava). ²⁶

Fenomen negiranja genocida koji je počinjen nad Bošnjacima u Drugom svjetskom i u kampanji etničkog čišćenja u periodu između 1992 i 95. godine, nastavlja biti rasprostranjen u širem sloju srpskog društva. Taj cjelokupni mentalni sklop ‘superiornosti’, ‘nevinosti’ i ‘čistoće’ srpskog naroda postaje sve izraženiji u secesionističkoj politici srpskog entiteta u BiH.

U njemačkim školama, djeca uče o genocidu koji je njihova zemlja počinila za vrijeme Drugog svjetskog rata nad Jevrejima. U školama Republike Srpske djeca uče da su se Srbi tijekom rata samo branili, a da su priče o genocidu nad Bošnjacima samo propaganda. U Srebrenici su bošnjačka djeca prinuđena pohađati Osnovnu školu koja nosi ime “Petar Petrović Njegoš” – poznatiji kao pjesnik koji je veličao mržnju prema muslimanima i podsticao na njihovo istrebljenje.²⁷

Mehanizmi nekih osnovnih ljudskih vrijednosti koje bi religiozne ustanove trebale gajiti izgleda da su odavno zahrđali. Primjera radi, sveštenici Srpske pravoslavne crkve su 90-tih godina aktivno učestvovali u veliko-srpskoj propagandi i blagosiljanju četnika prije njihovih smrtonosnih pohoda na ratištima istočne Bosne. Međutim ovaj trend ‘klero-fašizma’ se nastavio i poslije rata, ali u nešto drugačijoj formi. Primjera radi, u hramu Svetog Save u Beogradu nedavno je promovisana knjigu ozloglašenog ratnog zločinca Milana Lukića.²⁸ Ovog piromana je 2009. godine Međunarodni krivični sud u Haagu osudio na doživotnu kaznu. Lukić je učestvovao na spaljivanju najmanje 120 živih bošnjačkih civila, mahom žena, djece, beba i staraca.²⁹ Sveštenici su se i ovaj put stavili na stranu zločinaca. Opet na dvadesetu godišnjicu postojanja RS, Patrijarh Srpske pravoslavne crkve, Irinej Gavrilović, inače veoma blizak Miloradu Dodiku, opisao je RS kao “najmlađu srpsku državu,” aludirajući na podršku Crkve projektu Velike Srbije.³⁰

Napori rukovodstva Republike Srpske, na čelu sa Dodikom, da proces stvaranja Republike Srpske označe kao ‘odbrambeno-otadžbinski rat’ — time negirajući sudski dokazanu prirodu rata

i mehanizme kojim je stvarana ova tvorevina — dodatno otežavaju proces ozbiljnije normalizacije u regionu i smanjuju nadu da će humanizam nadvladati mržnju i predrasude.

FusNote:

1. Bartov, Omer / Mack, Phyllis (2001). "In God's Name: Genocide and Religion in the Twentieth Century", strana: 189.
2. Rose, Jonathan (2001). "The Holocaust and The Book: Destruction and Preservation", strana 280.
3. Dnevni Avaz. "Šta otkriva transkript iz 12. maja 1992.; Mladić: Plan stvaranja Republike Srpske je genocid", 26. decembra 2012. <http://www.dnevniavaz.ba/vijesti/iz-minute-u-minutu/72563-sta-otkriva-transkript-sastanka-održanog-12-maja-92-mladic-plan-stvaranja-republike-srpske-je-genocid.html>
4. U prvostepenoj presudi Naseru Oriću (30. juna 2006), paragraf 103, piše: "Između aprila 1992. i marta 1993., grad Srebrenica i okolna sela pod kontrolom bosanskih Bošnjaka bili su neprestano meta srpskih vojnih napada artiljerijom, snajperima, a povremeno i bombardovanjem iz zraka. Svi napadi su vršeni po sličnom obrascu. Srpska vojska i paravojne snage okružili bi selo ili zaselak bosanskih Bošnjaka, pozvali bi stanovništvo da preda oružje, a tada bi započeli sa granatiranjem i pucnjavom ne birajući ciljeve. U većini slučajeva, ušli bi u selo ili zaselak, protjerali ili poubijali stanovnike, koji nisu pružali značajniji otpor, i uništili njihove domove. U tom razdoblju, Srebrenica je svakodnevno bila izložena nasumičnom granatiranju iz svih pravaca. Naročito su

Potočari bili svakodnevna meta srpske artiljerije i pješadije jer su bili važna tačka u odbrambenoj liniji oko Srebrenice. Druga naselja bosanskih Bošnjaka takođe su neprekidno napadana. Rezultat svega toga bio je veliki broj izbjeglica i stradalih.”

5. Izvješće misije Vijeća sigurnosti UN-a osnovano na temelju Rezolucije 819 (1993); Pismo od 30. aprila 1993 iz misije Vijeća sigurnosti osnovano na temelju rezolucije 819 (1993) upućeno predsjedniku Vijeća sigurnosti.
6. Svjedočenje Seada Bekrića na suđenju Naseru Oriću 13. jula 2005. <http://www.icty.org/x/cases/oric/trans/en/050713ED.htm>
7. “Politička propaganda i projekt “Svi Srbi u jednoj državi”: posledice instrumentalizacije medija za ultranacionalističke svrhe” — Na zahtjev Tužilaštva Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, izveštaj sastavio Renaud de La Brosse, redovni profesor na Univerzitetu Reims Champagne-Ardenne (Francuska): http://www.icty.org/x/cases/slobodan_milosevic/prosexp/bcs/rep-srb-b.htm
8. Istraživačko dokumentacioni centar, “Ljudski gubici u BiH 1991-1995.” http://idc.org.ba/index.php?option=com_content&view=section&id=35&Itemid=126&lang=bs

9. Dnevni Avaz, "U BiH 25.000 silovanih žena i 52 muškarca," Issue No. 4652, p. 11, 5. septembra 2008.
10. Ibid. Istraživačko dokumentacioni centar,
11. Keys, Laurinda. 25 February 1993. Kentucky New Era, "US Preparations for Bosnia Airdrop Gaining Intensity", page 5A.
12. Toljaga, Daniel. 18 November 2010. "Prelude to the Srebrenica genocide: mass murder and ethnic cleansing of Bosniaks in the Srebrenica region during the first three months of the Bosnian war (April-June 1992)". http://www.bosnia.org.uk/news/news_body.cfm?newsid=2771
Napomena: Prijevod ovog istraživačkog rada na bosanski jezik dostupan je na <http://danieltoljaga.wordpress.com/2010/12/19/preludij-za-genocid-u-srebrenici-masovna-ubistva-i-etnicko-ciscenje-bosnjaka-u-regiji-srebrenice-tijekom-prva-tri-mjeseca-bosanskog-rata-april-juni-1992/>
13. Istraživačko dokumentacioni centar, 7. juna 2010. "Mit o Bratuncu."
14. Ball, Patrick. Tabeau, Ewa. Verwimp, Philip. 14. juni 2007. Bosanska Knjiga Mrtvih: Ocjena Baze Podataka <http://www.idc.org.ba/images/stories/IDC/pdf/evaluacija-bos.pdf>
15. Svjedočenje Slaviše Erića u slučaju Namera Orića 26. oktobra 2004. <http://www.icty.org/x/cases/oric/trans/en/>

041026IT.htm

16. ICTY Weekly Press Briefing, 7 June 2005. <http://www.icty.org/sid/3639>
17. Toledo Blade. 1. mart 1993. "US Military Dropping Tons of Supplies on Bosnia", strana 2.
18. Ibid. de La Brosse.
19. Ibid. de La Brosse.
20. E-novine, 16. oktobar 2009. "Pravda za Uroša Predića!" <http://www.e-novine.com/entertainment/entertainment-tema/31106-Pravda-Uroa-Predia.html>
21. The Scotsman. June 1994. "Fear and Loathing in Srebrenica"
22. Primjera radi, Haški tribunal je načelnika policije i člana srpskog Kriznog štaba u Bosanskom Šamcu, Stevana Todorovića, osudio na 10 godina zatvora zbog, pored ostalih tačaka optužnice, i primoravanja zatvorenika da potpisuju lažne izjave. http://www.icty.org/x/cases/todorovic/cis/bcs/cis_stevan_todorovic_bcs.pdf
23. Vidi: Preludij za Genocid u Srebrenici.
24. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju, Presuda Milomiru Stakiću. 31. juni 2003. paragraf 333. <http://>

www.icty.org/x/cases/stakic/tjug/bcs/030731.pdf

25. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju, Drugostepena presuda Radoslavu Brđaninu, 3. april 2007. paragraf 207. <http://www.icty.org/x/cases/brdanin/acjug/bcs/070403.pdf>
26. USHMM, Jasenovac <http://www.ushmm.org/wlc/en/article.php?ModuleId=10005449> , info preuzet 11. februara 2012.
27. FENA / Dnevni Avaz, 24. januara 2012. “Islamska zajednica BiH podržala bošnjačke roditelje u Srebrenici.” <http://www.dnevniavaz.ba/vijesti/iz-minute-u-minutu/76909-islamska-zajednica-bih-podrzala-bosnjacke-roditelje-u-srebrenici.html>
28. Fond za humanitarno pravo, Beograd. 19. avgust 2011. “U Parohijskom domu Hrama svetog Save veliča se ratni zločin” <http://www.hlc-rdc.org/?p=13127>
29. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju, Saopštenje za javnost: 20. juli 2009. “Milan Lukić i Sredoje Lukić osuđeni za ratne zločine u Višegradu” <http://www.icty.org/sid/10188>
30. Dnevni Avaz. 14. januar 2012. “Dan RS je sipanje soli na ranu žrtava genocida: Dodik i Irinej vrijeđaju, Tadić odobrava, Bakir šuti.” <http://www.dnevniavaz.ba/vijesti/iz-minute-u-minutu/75395-dan-rs-je-sipanje-soli-na-ranu->

[zrtava-genocida-dodik-i-irinej-vrijedjaju-tadic-odobrava-bakir-suti.html](#)